

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	15.10.	20.24	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	28-1/24-2/4		
VEZA:			
EPA:	367 XXVIII		
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

Ministarstvo
ekonomskog
razvoja

Adresa: Rimski trg 46
81000 Podgorica Crna Gora
tel: +382 20 482 345
www.gov.me/mek

Br. 009-328/23-711/11

11. oktobar 2024. godine

Za: SKUPŠTINA CRNE GORE
Gospodin Andrija Mandić, predsjednik

Predmet: Dopuna materijala za Predlog zakona o potrošačkim kreditima

Poštovani,

U prilogu Vam dostavljamo dopunu materijala za Predlog zakona o potrošačkim kreditima.

Prilozi:

- Dopuna materijala za Predlog zakona o potrošačkim kreditima

Dostavljeno: naslovu
a/a

S poštovanjem,
MINISTAR
Nik Gjeloshaj

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o potrošačkim kreditima sadržan je u odredbi člana 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore kojim je, između ostalog, propisano da se zakonom uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

Članom 70 Ustava Crne Gore propisano je da država štiti potrošača.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA:

Ovim Zakonom uređuje se područje koje je do sada bilo uređeno odredbama postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima („Službeni list“ CG“, br. 35/13 i 73/17) čime je u potpunosti bila preuzeta Direktiva 2008/48/EZ, a koji zakon je zahtijevao donošenje seta podzakonskih akata za njegovo sprovođenje od strane Centralne Banke Crne Gore i nekadašnjeg Ministarstva ekonomije. S druge strane, donošenjem ovog Predloga zakona u zakonodavni okvir Crne Gore prenosi se i Direktiva 2014/17/EU o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene i druge nepokretnosti.

Dakle, u dijelu preuzimanja pravne tekovine o potrošačkim kreditima Crna Gora se ovim Predlogom zakona opredijelila da, imajući u vidu materiju uređenja dvije direktive (potrošački krediti), novim zakonskim rješenjem preuzme obje direktive i tako stvori jedinstveni pravni okvir za primjenu navedene pravne tekovine (jedan zakon kojim se u potpunosti preuzimaju i Direktiva 2008/48/EZ i Direktiva 2014/17/EU).

Ovakvo opredjeljenje kreiranja jedinstvenog pravnog okvira je bilo predmet direktne komunikacije Radne grupe za Poglavlje 28 sa stručnim službama EK u okviru intezivnih pregovora i zvanično odobrenog zahtjeva za privremeno zatvaranje ovog poglavlja.

Navedeni pregovori Radne grupe za Poglavlje 28 inicirani su 8. novembra 2019. godine kada je na tehničkom nivou EK dostavljen set pitanja o ovakvom pristupu jedinstvenog zakonodavnog rješenja za dvije direktive. Isti su nastavljeni u periodu 5. decembra 2019 (Videokonferencija na temu zahtjeva Crne Gore za privremeno zatvaranje Poglavlja 28) i januara 2020. godine kada su od strane EK definisani Operativni zaključci o daljim koracima za ocjenu spremnosti za privremeno zatvaranje. Isti su okončani 25. februara 2020. godine, kada je konačno dobijeno pozitivno mišljenje stručnih službi EK kojim je potvrđen pristup preuzimanja obje direktive jednim zakonskim rješenjem.

U preporukama Izvještaja Ekspertske misije Evropske komisije o ispunjavanju završnog mjerila za zatvaranje poglavlja 28 ističe se Crna Gora treba da se pobrine da njeno zakonodavstvo o zaštiti potrošača bude u potpunosti usklađeno sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti, i da u tom smislu treba ubrzati zakonodavne

procesu. Između ostalog, ta preporuka se odnosi i na Direktivu 2014/17/EU o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine.

U tom svijetlu, značajno je istaći da rješenja predviđena Direktivom 2014/17/EU u velikoj mjeri predstavljaju snažniji odgovor EU na negativna događanja iz finansijske krize koja se dogodila u periodu 2009-2010 godine te, u tom smislu, ona u mnogim segmentima pruža veći obim zaštite nego što je to činila Direktiva 2008/48/EZ. Zbog toga je predlagač odlučio, u mjeri u kojoj je to bilo moguće, da primijeni rješenja predviđena Direktivom 2014/17/EU na sve ugovore o potrošačkim kreditima, a ne samo na ugovore o stambenim potrošačkim kreditima, čime će se potrošačima u Crnoj Gori pružiti osjetno veći stepen zaštite nego što je to bio slučaj do sada. Ipak, u nekim segmentima, koji će u obrazloženju osnovnih pravnih instituta biti izričito naznačeni, bilo je potrebno predvidjeti posebna pravila koja se odnose samo na stambene potrošačke kredite, a kako bi se u potpunosti uvažila rješenja Direktive 2014/17/EU i pristup maksimalne harmonizacije vezan za te odredbe (npr. oglašavanje i informisanje u predugovornoj fazi, te informativni obrazac kod stambenog potrošačkog kreditiranja).

Imajući u vidu prethodno, kao i razvoj finansijskog odnosno bankarskog tržišta u Crnoj Gori te, u tom smislu, sve većeg broja subjekata koji nude nove kreditne instrumente čija upotreba se i dalje nastavlja razvijati kako u Crnoj Gori tako i na nivou EU, javila se potreba da se, u cilju efikasnije zaštite potrošača izvrši izmjena i dopuna postojećih odredbi Zakona o potrošačkim kreditima proširenjem njihovog djelokruga primjene u onom dijelu gdje je to primjereno, i u skladu sa pomenutom pravnom tekovinom EU. Zbog navedenog razvoja sektora potrošačkih kredita, uzimajući u obzir i novu tematiku kredita (koja se sada specifičnije odnosi i na kreditiranje u vezi sa stambenim i drugim nepokretnostima), u interesu jasnoće zakonodavstva odlučeno je da je cjelishodnije donijeti ovaj novi, jedinstveni Zakon o potrošačkim kreditima.

S tim u vezi, od izuzetnog značaja je bilo i da tržište ponudi dovoljan stepen zaštite potrošačima kako bi se osiguralo njihovo povjerenje u skladu sa dvije direktive. Stoga bi ovim Zakonom trebalo obezbijediti mogućnost da se slobodno kretanje kreditnih ponuda odvija prema optimalnim uslovima kako za one koji te kredite nude, tako i za one koji ih traže, obraćajući posebnu pažnju na specifične situacije.

Pored značaja za potpuno ispunjenje zakonodavnog aspekta kod mjerila 1 za Poglavlje 28, izvršenjem ovih zakonodavnih intervencija u pravnom poretku Crne Gore postiže se i osnov za potpunu primjenu pravne tekovine EU na način kako je to i u državama članicama, te kreiranja identičnih uslova tržišta ovih finansijskih usluga i istovjetnog nivoa zaštite potrošača.

III. USKLAĐENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog zakona o potrošačkim kreditima u potpunosti je usklađen sa sljedećim sekundarnim izvorima prava EU:

- Direktivom 2008/48/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. aprila 2008. o ugovorima o potrošačkom kreditu kojom prestaje da važi Direktiva Savjeta 87/102/EEZ
- Direktivom 2014/17/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 4. februara 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i izmjeni Direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Regulative (EU) br. 1093/2010

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Osnovne odredbe (čl. 1 - 11)

Član 1 - Ovim se članom definiše predmetno polje primjene zakona. Stavom 1 ovog člana propisano je da se zakon odnosi na sve potrošačke kredite, dok je stavom 2 definisano da se odredbe ovog zakona primjenjuju i na ugovore o potrošačkom stambenom kreditu, ako za ovu vrstu ugovora o potrošačkim kreditima nešto drugo nije posebno predviđeno ovim zakonom.

Iz ovog je člana jasno da je osnovna svrha donošenja ovog Zakona usklađivanje crnogorskog zakonodavstva sa zahtjevima Direktive 2014/17/EU.

Posljedično je stavom 2 ovog člana predviđeno pomenuto rešenje na koji način je ujedno jasno definisan odnos opštih pravila o potrošačkim kreditima i posebnih pravila o stambenim potrošačkim kreditima iz ovog Zakona i to u skladu s poznatim pravnim principom da posebno pravilo derogira opšte pravilo (*lex specialis derogat legi generali*).

Član 2 - Ovim odredbom definišu se osnovni pojmovi na kojima počiva ovaj zakon i to: ugovor o kreditu, ugovor o stambenom kreditu, potrošač, kreditor i kreditni posrednik i to u skladu sa Direktivom 2008/48/EZ i Direktivom 2014/17/EU. Vrijedi istaći da se pod ugovorom o stambenom kreditu smatraju stambene, ali i druge nepokretnosti koje služe kao obezbjeđenje za kredit, a na kojima je utvrđena hipoteka ili drugo slično sredstvo obezbjeđenja.

Član 3 - Ovim članom definišu se povezani ugovori o potrošačkom kreditu.

Član 4 - Ovim članom definišu se pojmovi ukupnog troška kredita, kamatna stopa i fiksna kamatna stopa.

Član 5 - Ovim članom uređuje se praksa vezanja i objedinjavanja usluga i to u skladu s Direktivom 2014/17/EU. Ovo pitanje do sada nije bilo uređeno u crnogorskom zakonodavstvu, a u skladu s već navedenom opredijeljenošću predlagača da potrošačima pruži što je moguće veći stepen zaštite, pravilo iz Direktive 2014/17/EU prošireno je na sve ugovore o potrošačkom kreditu.

Ovim se članom načelno zabranjuje praksa vezanja usluga, koja se sastoji u ponudi ili prodaji kredita u paketu s drugim zasebnim finansijskim uslugama ili proizvodima kada ugovor o kreditu nije dostupan potrošaču zasebno, uz propisivanje jasnih izuzetaka u kojima je takva praksa dopuštena te je ujedno kreditorima dopuštena praksa objedinjavanja usluga, odnosno praksa nuđenja ili prodaje ugovora o kreditu u paketu s drugim zasebnim finansijskim proizvodima i uslugama, ako je ugovor o kreditu

potrošaču dostupan i zasebno, ali ne nužno pod istim uslovima kao kad je ponuđen u paketu s dodatnim uslugama.

Član 6 - Ovim članom uređen je odnos ovoga zakona s opštim propisom o zaštiti potrošača te opštim propisom o obligacionim odnosima, kao i sa opštim propisom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija, i poslovanje davalaca finansijskog lizinga i mikrokreditnih finansijskih institucija i to po načelu da posebno pravilo derogira opšte pravilo (*lex specialis derogat legi generali*). Uz to, ovim je članom primjena odredaba ovog zakona, u mjeri u kojoj je to moguće, odgovarajuće proširena i na ostale učesnike ugovora o potrošačkom kreditu, kao što su sudužnici, založni dužici, kao i jemci/žiranti.

Član 7 - Ovim je članom propisano da su pravila ovoga zakona polu-prisilne prirode, odnosno da se potrošač ne može ugovorom odreći prava koja mu pripadaju na osnovu ovog zakona. Ipak, ova odredba ne sprečava strane da ugovorom predvide veći stepen zaštite, odnosno da odstupe od odredaba ovog zakona, ako se time potrošaču pruža veći nivo zaštite od onoga koji je predviđen ovim zakonom.

Na osnovu Direktive 2014/17/EU, ovim se članom nadalje izričito zabranjuje indirektno uskraćivanje prava potrošača predviđenih ovim zakonom i to putem načina na koji je formulisan ugovor o kreditu.

Član 8 - Ovim su članom, u skladu sa Direktivom 2008/48/EZ i Direktivom 2014/17/EU, predviđena izuzeća od primjene ovoga Zakona, odnosno propisano je na koje se ugovore o potrošačkom kreditu, odnosno ugovore o stambenom potrošačkom kreditu, ovaj Zakon ne primjenjuje (član 8 st. 1), odnosno djelimično primjenjuje (čl. 8 st. 2 do 5), i uređuje na koje se ugovore o stambenom kreditu ne primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose isključivo na ugovore o stambenom kreditu.

Potrebno je naglasiti da u tom dijelu rješenja ovog člana prate rješenja važećeg Zakona o potrošačkim kreditima, te uređuju rješenja koja su u skladu sa tačkom 10 preambule Direktive 2008/48/EZ, odnosno u skladu sa tačkom 17 preambule Direktive 2014/17/EU, a koje tačke prambula predviđaju mogućnost da država zadrži postojeće ili usvoji nove propise koji u cijelosti ili djelimično odgovaraju odredbama direktiva i primjenjuje ih na one vrste kredita koji su u odgovarajućim članovima isključene iz polja primjene dvije direktive.

Članom 9 propisuje se da se podzakonski propisi koje, na osnovu ovog Zakona, donosi Centralna banka primjenjuju i na druge kreditore i kreditne posrednike nad kojima nadzor sprovodi tržišna inspekcija, ako ovim zakonom nije drugačije propisano, a ne samo na one kojima Centralna banka izdaje dozvolu, odnosno odobrenje za rad.

Članom 10 definisana je upotreba rodno osjetljivog jezika, dok član 11 sadrži značenja izraza upotrijebljenih u ovom zakonu.

Opšti uslovi koji se primjenjuju na kreditore i kreditne posrednike (čl. 12 - 14)

Članom 12 - 14 uređuju se pravila poslovnog ponašanja kreditora i kreditnih posrednika (čl. 12), njihova obaveza finansijskog obrazovanja potrošača (čl. 13), kao i zahtjevi za osoblje kreditora i kreditnih posrednika u pogledu njihovog znanja i stručnosti (čl. 14). Odredbe ovog sadržaja do sada nisu bile predviđene u crnogorskom zakonodavstvu, a uređene su po uzoru na odgovarajuće odredbe Direktive

2014/17/EU koje su ovim članovima zakona implementirane kao opšta pravila, koja se odnose na sve potrošačke kredite.

Informisanje (čl. 15 - 29)

Ovim odredbama uređuje se informisanje potrošača. Budući da u pogledu informisanja potrošača Direktiva 2008/48/EZ i Direktiva 2014/17/EU djelomično predviđaju različite zahtjeve, u ovom dijelu Predloga zakona je bilo potrebno predvidjeti tri seta pravila: prvi su opšta pravila koja su zajednička svim potrošačkim kreditima (predviđena u odjeljcima 1 i 4 ovog poglavlja), drugi su pravila koja se odnose isključivo na potrošačke kredite različite od stambenih kredita (predviđena u odjeljku 2), i treći su pravila koja se odnose isključivo na stambene potrošačke kredite (predviđen u odjeljku 3).

Članom 15 propisana su neka osnovna načela koja se primjenjuju u pogledu svih kredita, a članom 16 propisana je obaveza kreditora i kreditnim posrednika da pruže potrošačima potrebne informacije bez naknade. Ovdje je riječ o pravilima koja do sada nisu bila predviđena u crnogorskom zakonodavstvu, a formulisana su po uzoru na odgovarajuća pravila Direktive 2014/17/EU, čija je primjena proširena na sve ugovore o potrošačkim kreditima.

Članovima 17 do 22 uređuje se informisanje potrošača u pogledu ugovora o potrošačkom kreditu koji nisu stambeni i to u potpunosti u skladu s odgovarajućim pravilima Direktive 2008/48/EZ. Ova su pravila sa potpuno istim sadržajem predviđena su u čl. 9-13 postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima, te su kao takva i preuzeta iz istog.

Članovima 23 do 25 predviđaju se posebni zahtjevi za informisanje potrošača kod ugovora o stambenom potrošačkom kreditiranju. Pritom, navedeni članovi su u potpunosti usklađeni sa odgovarajućim pravilima Direktive 2014/17/EU.

Članovima 26 do 29 uređene su neke dodatne obaveze informisanja, a koje se primjenjuju na sve ugovore o potrošačkom kreditu.

Član 26 je odredba kojom se odgovarajuća zaštita predviđena ovim zakonom proširuje i na druge učenske kreditnog odnosa i to na: sadužnike, založne dužnike i jemce/žirante.

Članom 27 posebno je uređena obaveza kreditnog posrednika da informiše potrošače. Riječ je o pravilu koje do sada nije bilo predviđeno u crnogorskom zakonodavstvu, a njime je implementirano odgovarajuće pravilo iz Direktive 2014/17/EU, koje je prošireno na sve ugovore o kreditu.

Članom 28 posebno je uređena obaveza kreditora i kreditnog posrednika da daje potrošaču potrebna objašnjenja. Riječ je o pravilu koje do sada nije bilo predviđeno u crnogorskom zakonodavstvu, a njime je implementirano odgovarajuće pravilo iz Direktive 2014/17/EU koje je prošireno na sve ugovore o kreditu i koje obuhvata obavezu davanja objašnjenja kako bi potrošač mogao da procijeni da li su predloženi ugovori i dodatne usluge prilagođeni njegovim potrebama i finansijskoj situaciji

Članom 29 posebno su uređene situacije u kojima kreditor ili kreditni posrednik potrošaču pružaju *savjetodavne* usluge. Riječ je o pravilu koje do sada nije bilo predviđeno u crnogorskom zakonodavstvu, a njime je implementirano odgovarajuće pravilo iz Direktive 2014/17/EU, koje je prošireno na sve ugovore o kreditu. Pružanje savjetodavnih usluga podrazumijeva prethodno ispunjenje uslova od strane kreditora i kreditnih posrednika u vezi pravila poslovnog ponašanja i zahtjeva koje zakon propisuje u pogledu znanja i stručnosti za njihovo osoblje, kao i dr., kao i obavezu davanja prethodnog obavještenja potrošaču da li mogu da mu pruže savjetodavnu uslugu (da li imaju dozvolu/odobrenje za pružanje ove usluge). Obzirom na predmet informacija koje su dužni da daju, kao i na čemu iste moraju počivati (član 29 st. 2, u vezi sa st. 4, i član 29 st. 5) ove usluge ne utiču na pravo potrošača da dobije informacije u formi odgovarajućih *objašnjenja* u skladu sa članom 28 ovog zakona.

Procjena kreditne sposobnosti (čl. 30-34)

Ovim članovima uređuje se obaveza kreditora da procjeni kreditnu sposobnost potrošača i to značajno detaljnije u odnosu na postojeće uređenje važećeg Zakona o potrošačkim kreditima.

Članom 30 definisani su kriterijumi koje je kreditor dužan da slijedi prilikom procjene kreditne sposobnosti potrošača. Iako je ovim članom implementirano odgovarajuće pravilo Direktive 2014/17/EU, ono je prošireno na sve kredite, a ne samo na stambene potrošačke kredite, budući da predlagač procjenjuje da će se na taj način u značajnoj mjeri unaprijediti sigurnost otplate kredita i time pospješiti stabilnost finansijskog tržišta. Vrlo važna novina je da je ovim članom (st. 8) uvedene i obaveza kreditora da kreditnu sposobnost potrošača prati kontinuirano tokom cijelog trajanja ugovornog odnosa (kao i da, na osnovu ažuriranih informacija, ponovo izvrši procjenu kreditne sposobnosti potrošača prije svakog značajnijeg povećanja ukupnog iznosa kredita, osim ako je to dodatno povećanje iznosa kredita bilo predviđeno i uključeno u već izvršenu procjenu kreditne sposobnosti potrošača).

Članom 31 definisano je pravo kreditora da pri procjeni kreditne sposobnosti potrošača izvrši uvid u odgovarajuće registre te su predviđeni i uslovi pod kojima se može izvršiti taj uvid.

Članom 32 definisana su osnovna pravila procjene vrijednosti nepokretnosti koja se uzimaju u obzir prilikom provjere kreditne sposobnosti potrošača. Riječ je o pravilu koje do sada nije bilo predviđeno u crnogorskom zakonodavstvu, a sadržajno je uređeno po uzoru na odgovarajuće pravilo Direktive 2014/17/EU, čija je primjena proširena na sve ugovore o potrošačkom kreditu.

Članom 33 definisani su dalji kriterijumi kojih je kreditor dužan da se pridržava prilikom procjene kreditne sposobnosti potrošača. Riječ je o novom pravilu koje do sada nije bilo predviđeno u crnogorskom zakonodavstvu, a sadržajno je oblikovano po uzoru na odgovarajuće pravilo Direktive 2014/17/EU, čija je primjena proširena na sve ugovore o potrošačkom kreditu. Između stalog, jedna od novina novog uređenja je i da kreditor ne može da raskine ugovor o kreditu zbog dostavljanja nepotpune informacije od strane potrošača prije zaključivanja ugovora o kreditu, osim ako dokaže da je potrošač namjerno uskratio informacije ili je dostavljene informacije falsifikovao.

Članom 34 definisana je obaveza kreditora da obavijesti potrošača o odbijanju njegovog zahtjeva za odobrenjem kredita.

Forma i sadržaj ugovora o kreditu (čl. 35-50)

Član 35 uređuje formu i sadržaj ugovora o kreditu. Riječ je o pravilu koje se odnosi na sve ugovore o kreditu, uključujući ugovore o stambenim potrošačkim kreditima, osim na ugovore o kreditu u obliku dozvoljenog prekoračenja, čiji su forma i sadržaj uređeni članom 36 na način koji je istovjetan postojećem rešenju važećeg Zakona o potrošačkim kreditima.

Članom 37 i 38 propisana je obaveza kreditora da ponudi potrošaču mogućnost konverzije ugovora u stranoj valuti i propisani su uslovi pod kojima će se ta konverzija sprovesti. Riječ je o novom pravilu koje do sada nije bilo predviđeno u crnogorskom zakonodavstvu, a sadržajno je oblikovano po uzoru na odgovarajuće pravilo Direktive 2014/17/EU, čija je primjena proširena na sve ugovore o potrošačkom kreditu. U skladu sa navedenim, kao i obzirom na važnost ovih odredbi, članom 38 propisano je i da su odredbe o alternativnoj valuti, pravu na konverziju i uslovima konverzije bitni elementi ugovora o potrošačkom kreditu u stranoj valuti, što je reflektovano i u odredbama čl. 35 st. 3 koji propisuje obavezne elemente ugovora o kreditu (tač. 21).

Članom 39 predviđeno je pravo potrošača na isti metod obračuna kamate na depozit koji je primijenjen i na obračun kamate na iznos odobrenog kredita (u slučaju ako radi dobijanja kredita potrošač ima obavezu polaganja namjenskog depozita s ugovorenom kamatom), a članom 40 posebna prava potrošača u vezi s njegovim računom. Riječ je o odredbama koje su do sada bile propisane Zakonom o zaštiti potrošača - korisnika finansijskih usluga, a koje sada čine potpunu cjelinu sa ostalim odredbama u Dijelu V. ovog zakona (Ugovor o kreditu).

Članom 41 propisani su posebni uslovi koji moraju da se zadovolje u slučaju da je ugovorom o kreditu predviđena promjenjiva kamatna stopa. Riječ je o novom pravilu koje do sada nije bilo predviđeno u crnogorskom zakonodavstvu, a sadržajno je oblikovano po uzoru na odgovarajuće pravilo Direktive 2014/17/EU, čija je primjena proširena na sve ugovore o potrošačkom kreditu. Tako je između ostalog stavom 5 ovog člana propisano da ako kreditor nudi ugovaranje promjenjive kamatne stope, on je dužan je da prije zaključivanja ugovora o potrošačkom kreditu jasno i nedvosmisleno predstavi potrošaču elemente propisane ovim članom (stavom 1), upozori potrošača na sve rizike promjenjive kamatne stope, kao i da ugovorom o kreditu jasno i nedvosmisleno ugovori promjenjive elemente na osnovu kojih se izračunava promjenjiva kamatna stopa, uključujući i troškove koji su ovim zakonom utvrđeni kao oni koji nisu uključeni u ukupne troškove kredita za potrošača

Članom 42 uređena je obaveza kreditora da informiše potrošača o promjeni kamatne stope. Iako je ova materija do sada bila uređena članom 18 važećeg Zakona o potrošačkim kreditima, ovim članom se ona uređuje detaljnije i sadržajnije, u skladu s odgovarajućim pravilom iz Direktive 2014/17/EU, koje se primjenjuje na sve ugovore o potrošačkom kreditu.

Članom 43 uređena je obaveza kreditora da potrošaču da izvještaj o stanju i prometu na računu po osnovu dozvoljenog prekoračenja. Riječ je o materiji koja je na identičan način uređena članom 19 postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima.

Članom 44 uređeno je pravo potrošača da otkáže ugovor o kreditu čije trajanje nije određeno. Riječ je o materiji koja je na identičan način uređena članom 20 postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima.

Članom 45 uređen je pravo potrošača na jednostrani raskid ugovora, i koje odredbe su na identičan način uređene i članom 21 postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima.

Članom 46 uređen je uticaj jednostranog raskida ugovora o kupoprodaji na povezani ugovor o kreditu. Riječ je o materiji koja je na identičan način uređena članom 22 postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima.

Članom 47 uređena je prijevremena otplata kredita. Ova pravila, koja su do sada bila na istovjetan način uređena članom 23 Zakona o potrošačkim kreditima, dodatno su usklađena i sa odgovarajućim pravilima Direktive 2014/17/EU (st. 7 i 8). Ovim članom se ukida naknada za prijevremenu otplatu kod ugovora o stambenom kreditu.

Članom 48 uređene su obaveze kreditora za slučaj da potrošač zapadne u poteškoće s otplatom kredita. Riječ je o novim pravilima koje do sada nisu bila predviđena u crnogorskom zakonodavstvu, a sadržajno su uređena po uzoru na odgovarajuće pravilo Direktive 2014/17/EU, čija je primjena proširena na sve ugovore o potrošačkom kreditu. Između ostalog, značajna novina ovog zakonskog rješenja je i dužnost kreditora da uspostavi procedure za rano prepoznavanje potrošača s mogućim poteškoćama u plaćanju te da obezbijedi uspostavljanje kontakata sa tim potrošačima, kao i jednako važna novina - dužnost kreditora da prije pokretanja izvršnog postupka preduzme razumne i opravdane mjere radi postizanja dogovora o naplati obaveza iz ugovora o kreditu sa takvim potrošačima, što uključuje i obavezu da predloži mjere za olakšanje otplate ugovora u takvim okolnostima. Obzirom na važnost predmetnog pitanja stavom 9 ovoga člana predviđeno je i donošenje podzakonskog akta Centrane banke kojim će se bliže urediti sadržaj pomenutih mjera koje je kreditor dužan da preduzme.

Članom 49 uređeni su uslovi pod kojima kreditor može ustupiti odnosno prenijeti svoja prava iz ugovora o kreditu na novog kreditora. Riječ je o materiji koja je na identičan način uređena članom 24 postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima.

Članom 50 uređeno je prećutno prihvaćanje prekoračenja. Riječ je o materiji koja je na identičan način uređena članom 25 postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima.

Efektivna kamatna stopa (član 51 i 51a)

Članom 51 uređena je efektivna kamatna stopa. Riječ je o materiji koja je do sada bila uređena članom 27 postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima, ali ipak predložena odredba je proširena i detaljnije uređena u odnosu na postojeće stanje kako bi se ista u potpunosti uskladila za zahtjevima Direktive 2008/48/EZ i Direktive 2014/17/EU. Ovim članom se ukida naknada za obradu kreditnog zahtjeva, odnosno odobravanje stambenog kredita.

Tako novinu predstavljaju odredbe st. 7 i 8 koje su, u skladu s odgovarajućim pravilom iz Direktive 2014/17/EU, proširene na sve kredite, dok se za potrebe sadržaja informativnog obrasca kod potrošačkih stambenih kredita odredbom st. 9 ovog člana obezbjeđuje poštovanja pristupa maksimalne harmonizacije iz Direktive 2014/17/EU.

U cilju višeg stepena zaštite potrošača u članu 51a utvrđuje se najviša dozvoljena efektivna kamatna stopa na potrošačke kredite na način što se utvrđuje gornja granica na nivo kojim se utiče samo na ekstremno visoke kamatne stope. Dati predlog znači da, od dana primjene novog zakona, kreditori ne bi smjeli sa potrošačima da ugovaraju efektivne kamatne stope veće od prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na stanje svih potrošačkih kredita upisanih u Kreditni registar Centralne banke do kraja određenog kvartala, uvećane za 100%.

Uslovi za pružanje usluga stambenog kreditiranja i posredovanja pri stambenom kreditiranju (čl. 53 - 60)

Ovim odredbama se propisuju uslovi za pružanje usluga stambenog kreditiranja i posredovanja pri stambenom kreditiranju. Predmetnim se odredbama po prvi put u crnogorskom zakonodavstvu, naročito detaljno uređuju uslovi za rad kreditnih posrednika pri stambenom kreditiranju te se regulište pitanje odgovornosti kreditora za rad tih kreditnih posrednika, sve u skladu sa Direktivom 2014/17/EU (čl. 53 do 61).

Ovim je odredbama ujedno propisana obaveza kreditora da nadzire rad svojih vezanih kreditnih posrednika kao i da obavještava Centralnu banku o uočenim nepravilnostima (član 59).

Konačno, odredbama člana 59 se uređuje prekogranično pružanje usluga subjekata registrovanih u Crnoj Gori. Imajući u vidu da je riječ o odredbama kojim se uređuje poslovanje na jedinstvenom EU tržištu čiji Crna Gora u ovom trenutku nije član, primjena iste je odložena članom 83 ovog zakona do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Ovim odredbama takođe su detaljno propisani uslovi i postupak oduzimanja odobrenja za rad kreditnom posredniku, u skladu odgovarajućim odredbama Direktive 2014/17/EU (član 61).

Evidencija kreditora i kreditnih posrednika (čl. 62 – 63)

Ovim se odredbama propisuje obaveza kreditora i kreditnih posrednika da se upišu u odgovarajuće evidencije/registre, kao i bliži uslovi koje moraju ispuniti kako bi im se izdalo odobrenje za rad.

Usluga potrošačkog kreditiranja regulisana je djelatnost koju mogu obavljati samo oni subjekti koji su na to ovlašteni od nadležnih tijela, odnosno koji su upisani u odgovarajuće evidencije/registre. Takođe, navedenim odredbama je ujedno propisana procedura po kojoj se vrši upis u odgovarajuću evidenciju/registar, te se definišu osnovni uslovi koje kreditor ili kreditni posrednik moraju da ispune prije nego što im bude dozvoljeno da pružaju usluge na tržištu Crne Gore, a sve u skladu prvenstveno sa odgovarajućim odredbama dvije direktive, s tim da je Centralnoj banci ostavljeno da propiše bliže uslove za upis u kreditora ili kreditnog posrednika u odgovarajuću evidenciju/registar.

Ovim je odredbama nadležnost za vođenje evidencija/registara kreditora i kreditnih posrednika podijeljena, zavisno od vrste kreditora, između ministarstva nadležnog za zaštitu potrošača i Centralne banke Crne Gore.

Pravna zaštita potrošača (čl. 64 - 65)

U okviru uređenja pravne zaštite potrošača, ovim se zakonom uređuje pravo potrošača na prigovor i vansudska zaštita. Izričito uređenje prava potrošača na prigovor urađeno je po uzoru na Zakon o zaštiti potrošača, ali i Direktivu 2014/17/EU, te se ujedno propisuje obaveza kreditora da odgovori u određenom roku na prigovor potrošača, kao i propisuju daljnje mogućnosti koje potrošaču stoje na raspolaganju u slučaju da kreditor ne odgovori na prigovor, odnosno ako odgovor kreditora nije zadovoljavajući za potrošača.

U okviru odredbe o vansudskoj zaštiti, propisuje se pravo potrošača da se obrati tijelima nadležnim za vansudsko rješavanje sporova, koja su osnovana u skladu sa opštim propisom o zaštiti potrošača.

Nadzor (čl. 66 - 72)

Odredbama ovog zakona o nadzoru nad radom kreditora i kreditnih posrednika, poslovi nadzora podijeljeni su između Centralne banke i ministarstva nadležnog za zaštitu potrošača tj. Tržišne inspekcije u smislu inspekcijskog nadzora.

Obzirom na pravnu tekovinu koja se preuzima, predmetne odredbe Glave X su podijeljene na tri seta pravila: opšte odredbe o nadzoru (član 66 - 68), međunarodna saradnja (odsjek 69 - 70) i upravne mjere (član 71).

Tako nadzor nad primjenom ovog zakona predlaže podjelu nadležnosti između Centralne banke Crne Gore i Tržišne inspekcije po istovjetnom načelnom pristupu kao i kod postojećeg Zakona o potrošačkim kreditima. Naime, Centralna banka Crne Gore vrši nadzor nad kreditorima koji posluju na osnovu dozvole/odobrenja za rad koje ona izdaje, kao i njihovim kreditnim posrednicima, dok nad svim ostalim kreditorima nadzor sprovodi Tržišna inspekcija (čl. 66). Poseban segment ovim zakonom po uzoru na Direktivu 2014/17/EU predstavljaju odredbe o nadzoru nad kreditnim posrednicima iz drugih država članica (član 67), dok se odredbama člana 68 ujedno propisuju veoma važne obaveze subjekata nadzora.

S druge strane, odredbama čl. 69 i 70 posebno se uređuje saradnja nadležnih tijela Crne Gore sa nadležnim tijelima u državama članicama Evropske unije, u skladu sa Direktivom 2014/17/EU. Budući da se tim odredbama uređuje saradnja na zajedničkom tržištu EU, primjena ova dva člana odložena je članom 84 ovoga zakona do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Konačno, članovima 71 i 72 su propisane upravne mjere koje su u odnosu na postojeći Zakon o potrošačkim kreditima ovim Predlogom zakona značajno proširene. Ovo prevashodno kako bi se nadležnim tijelima omogućilo da proaktivno i direktno, a ne samo indirektno, putem kaznenih odredbi, utiču na ponašanje kreditora i kreditnih posrednika usmjeravajući ih na taj način na otklanjanje nedostataka u njihovom poslovanju.

Kaznene odredbe (čl. 73 - 77).

Ovim su članovima propisane prekršajne sankcije za pojedine povrede ovog zakona od strane kreditora ili kreditnog posrednika, a koje su svojim sadržajem odvrtačuće i djelotvorne, kako jeste i zahtjev dvije direktive.

Ovim se odredbama ujedno, po prvi put u crnogorskom zakonodavstvu, Centralna banka ovlašćuje da na svojoj internet stranici objavljuje izreke pravosnažnih presuda donesenih u prekršajnim postupcima koje je pokrenula Centralna banka, u skladu sa Direktivom 2014/17/EU.

Prelazne i završne odredbe (čl. 78 - 87)

Ovim se članovima uređuje rok za donošenje podzakonskih akata predviđenih ovim zakonom, važenje dozvola za rad izdatih prije stupanja na snagu ovog zakona, obaveza kreditnih posrednika pri stambenom potrošačkom kreditiranju da u određenom roku zatraže odobrenje za rad, uticaj ovog zakona na postupke koji su u toku, rok u kojem kreditori i kreditni posrednici moraju uskladiti svoje poslovanje s ovim zakonom, status kreditnih institucija iz država članica EU u Crnog Gori do trenutka prijema Crne Gore u EU, primjena ovog zakona na već sklopljene ugovore o kreditu, prestanak važenja, odnosno primjene određenih zakona zbog stupanja na snagu ovog zakona, te trenutak stupanja na snagu ovog Zakona.

U okviru ovih odredaba (član 84) ujedno se odlaže primjena određenih članova ovog zakona do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Predlagač zakona se u postupku izrade zakona odlučio za retroaktivnu primjenu pojedinih odredbi zakona zbog postojanja javnog interesa za dodatnom zaštitom potrošača kao posebne ustavne kategorije i slabije ugovorne strane, te naročito iz razloga prouzrokovanih globalnom pandemijom COVID-19. Svi ovi razlozi nalažu da se na ugovore o potrošačkom kreditu zaključene do dana stupanja na snagu ovog zakona primjenjuju odredbe ovog zakona o obavezama kreditora kod potrošača sa mogućim poteškoćama u plaćanju, kao i o procjeni i kontinuiranom praćenju kreditne sposobnosti potrošača (član 83).

Članom 87 Predloga zakona propisano je stupanje na snagu osmog dana od dana objavljivanja ovog zakona u "Službenom listu Crne Gore", a da će se primjenjivati nakon devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva u Budžetu Crne Gore.